

↓ *Žáklady desátého kostela*

Netradičně do tradičních Mikulčic

↑ Text a foto: Vojtěch Pavelčík

Národní kulturní památku Slovánské hradiště u Mikulčic zná snad téměř každý. Mnozí jsme sem zavítali na školním výletě, anebo jsme se o Velké Moravě alespoň učili v dějepise. Možná proto teď budete nechápavě kroutit hlavou nad tím, co by mohlo být na výletě do Mikulčic tak netradičního? No třeba to, že sem vyrazíme v zimě, v době, kdy je zde vlastně „zavřeno“...

Proč v zimě

A proč ne? Je pravdou, že podobné lokality se navštěvují spíše v období jarním až podzimním a hlavně v době, kdy jsou jejich areály otevřeny pro veřejnost. Když se nad touto logikou zamyslíte, brzy zjistíte, že mnohé památky a zajímavá místa mají co nabídnout i mimo otevírací dobu a v mnoha případech budete až překvapeni, jak zajímavý výlet lze uskutečnit i mimo hlavní turistickou sezonu.

Zcela ukázkovým případem je Národní kulturní památka Slovánské hradiště u Mikulčic. V období listopad–březen je provoz památníku pro veřejnost omezen a prohlídky

expoziční probíhají jen po předchozím objednání. Při vhodném počasí však lze navštívit veškeré venkovní expozice, které jsou běžně volně přístupné. V celém areálu je možné využít síť obnovených chodníků, které vás dovedou k prezentovaným památkám. Za pomoci nového informačního systému ve formě skleněných panelů s vizualizacemi původního stavu hradiště se dozvíte vše, co potřebujete o historii lokality vědět. Budete sice muset oželeť návštěvu obou pavilonů s vnitřními expozicemi, ale zato budete v areálu s vysokou pravděpodobností téměř sami a budete si moci naplno vychutnat klid odlehlých a okolními lužními lesy sevřených míst. Právě spojení návštěvy hradiště se zbytkem přilehlého lužního lesa se zde přímo nabízí. Louka, na které je expozice vybudována, je obklopena lesem, jenž sám nabízí spoustu malebných zákoutí tvořených tůněmi a zbytky slepých ramen nedaleké řeky Moravy. Ne náhodou je celé okolí památníku součástí přírodního parku Mikulčický luh a na zbytcích někdejších meandrů Moravy se nachází přírodní rezervace Skařiny.

Trocha historie

Podle archeologických nálezů je možné tvrdit, že lokalita byla osídlena již ve střední době kamenné. V průběhu 7. století zde pak vyrostlo raně středověké opevněné hradiště s akropolí, předhradím a podhradím. Celý areál byl situován v nivě řeky Moravy a jeho okolí bylo protkáno říčními rameny, která byla také využita jako součást opevnění hradiště. Akropole s podhradím byly obehnané valy s hradbami, jejichž pozůstatky jsou i dnes na celé lokalitě poměr-

- ↑ *Informační tabule s pravděpodobným vzhledem čtvrtého kostela*
- ↓ *Slepé rameno Moravy*

ně dobře znatelné. Ne náhodou se tedy dodnes lokalita nazývá Valy. Největší rozkvět zažilo hradiště asi v polovině 9. století. Odhaduje se, že v tomto období se osídlení rozkládalo na ploše cca 30 – 50 hektarů.

Nálezy na mikulčickém hradišti napovídají, že mohlo být hlavním správním střediskem Velké Moravy.

Akropole a podhradí byly odděleny vodními příkopy a mostem. V opevnění se nacházelo několik bran, na které navazovaly další mosty vedoucí přes tehdejší ramena Moravy. Původní název hradiště není doposud znám, ale vzhledem ke zde učiněným nálezům se předpokládá, že se jednalo o jedno ze správních středisek Velké Moravy, možná o středisko hlavní...

Archeologický průzkum zde začal v roce 1954. Prostor byl do té doby zemědělsky využíván, ale nezastavěn. To byla velká výhoda například oproti hradišti Veligrad, které se rozkládalo v prostoru dnešního Starého Města u Uherského Hradiště a které je tedy z velké části skryto pod současnou zástavbou. Na Valech u Mikulčic se jednalo o volné prostranství a již před začátkem archeologického průzkumu byly v terénu zřejmé rozvaliny několika staveb. Do roku 1992 se postupně podařilo odkrýt asi 5 hektarů plochy. Byly odhaleny základy dvanácti kamenných kostelů, velmožského paláce, tří mostů a kolem 2500 hrobů. Nalezeno zde bylo velké množství keramiky, šperků, náradí, zbraní a dokonce několik dubových lodic. V roce 1957 zde

byly objeveny základy trojlodní baziliky (doposud největší známé velkomoravské stavby). Právě v této bazilice pravděpodobně působili i věrozvěstové Cyril s Metodějem a právě zde byl dost možná v roce 885 sv. Metoděj nakonec i pohřben.

Letos si připomeneme 1150 let od příchodu Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu.

První expozice archeologických nálezů byla na Valech u Mikulčic pro veřejnost otevřena v roce 1960.

↑ *Nově opravené základy trojlodní baziliky, v pozadí základy velmožského paláce*

↑ *Bronzová socha věrozvěstů Cyrila a Metoděje věnovaná v roce 2009 bulharskou menšinou.*

Doporučení

Určitě si s sebou vezměte něco k jídlu, v zimním období zde nelze nic koupit. Pravidlo, že vše, co si s sebou přinesete, si také odnesete, snad není třeba zdůrazňovat.

Pokud plánujete výlet v mrazivém období, vřele doporučuji přibalit do batohu škrabku na namrzlé sklo. Informační tabule jsou totiž skleněné a pokud stojí ve stínu (což zde není v zimě problém ani kolem poledne), tak je potřeba si je napřed očistit, pak teprve můžete studovat.

Před návštěvou vřele doporučuji nastudovat alespoň základní informace o Velké Moravě. Návštěva pak bude mnohem zajímavější a získané poznatky vám umožní zasadit si hradiště u Mikulčic do dějinných souvislostí.

Důležité informace poskytnou webové stránky Masarykova muzea v Hodoníně, jehož pobočkou památník u Mikulčic je. **V tomto roce oslavíme 1150 let od příchodu Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu a na květen 2013 se proto chystají na hradišti u Mikulčic oslavy s bohatým programem.**

www.masaryk.info/slovanske-hradiste-mikulcice/

Postupně vyrostly dva pavilony s interiérovými expozicemi.

V exteriéru je pak vyznačen návštěvnícký okruh, který vede celým areálem kolem replik základů jednotlivých objevených staveb. Areál Národní kulturní památky Mikulčice prošel v roce 2012 rozsáhlou rekonstrukcí. Opraveny byly nejen oba pavilony, ale nové jsou i veškeré chodníky, příslušný mobiliář a celý informační systém.

Bez nadsázky je možné říci, že slovanské hradiště na Valech u Mikulčic je místem přímo spojeným s nejstaršími základy naší státnosti a tedy lokalitou nesmírně zajímavou a zcela jistě za návštěvu stojí.

Přístup

K vykopávkám na Valech můžete samozřejmě přijet pohodlně autem (v zimním období je volně parkování přímo v místě), ale co si budeme povídat, cílem žádného turisty není někam přijet autem.

Poloha hradiště nabízí možnost spojit návštěvu lokality s příjemnou celodenní vycházkou. Mikulčice leží přímo na železniční trati Přerov–Břeclav, a tak se využití vlaku přímo nabízí. Od železniční zastávky Lužice vede k hradišti modrá turistická značka, a to mimo silnice po lesních a polních cestách (cca 5 km). V poslední třetině trasy se jde nádherným lužním lesem. Pohodlnější (ale

nudnější) přístup vede přes obec Mikulčice k hradišti po asfaltové silnici. I v tomto případě je vzdálenost od železniční zastávky přibližně stejná.

K hradišti lze samozřejmě dorazit i na kole, a to třeba po zelené turistické značce, jež spojuje Lanžhot s Hodonínem. Z Lanžhota měří trasa na hradiště sice cca 15 km, ale vede po rovině a navíc v celé délce nádherným lužním lesem. Z Hodonína je to k hradišti u Mikulčic asi 7 kilometrů.

Popisovanou lokalitu Národní kulturní památky Valy u Mikulčic i širokého okolí najdete v mapě KČT č. 91 (D2).